

**BOUW TWEE WINDTURBINES IN DE
EEMSHAVEN
QUICK SCAN FLORA EN FAUNAWET**

RWE

20 april 2011
075457612:E - Definitief
B02042.000139.0100

Inhoud

1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding	2
1.2	Huidige situatie	2
1.3	Bouw van twee turbines in de Eemshaven	2
1.4	Werkwijze Quick Scan	4
2	Juridisch kader	5
2.1	Inleiding	5
2.2	Algemene zorgplicht	5
2.3	Verbodsbepalingen	5
2.4	Vrijstelling en ontheffing	6
2.5	Flora- en faunawet en andere procedures	8
2.6	Rode lijstsoorten	9
3	Effecten	10
3.1	Inleiding	10
3.2	Vogels	10
3.2.1	Mogelijk optredende effecten	10
3.2.2	Sterfte van vogels door aanvaringen	11
3.2.3	Verstoring van rustende of foeragerende vogels in de bouwfase	12
3.2.4	Verstoring van broedende vogels in de gebruiksfase	13
3.2.5	Verstoring van rustende of foeragerende vogels in de gebruiksfase	13
3.3	Vleermuizen	13
3.3.1	Mogelijk optredende effecten	13
3.3.2	Verstoring door licht tijdens de bouwwerkzaamheden	13
3.3.3	Sterfte van vleermuizen door aanvaringen	14
3.3.4	Verstoring door de hindernislichten	14
3.4	Vaatplanten	14
3.5	Conclusie	14
Bijlage 1	Literatuur	15
Bijlage 2	Ontheffing windpark Westereems	16
Colofon		23

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1

AANLEIDING

RWE is voornemens twee windturbines te plaatsen in het Eemshavengebied. Hoewel de twee turbines binnen het bestaande windpark Westereems op de Eemshaven worden geplaatst, betreft het een losstaand project. Voor het huidige windpark is in 2007 een ontheffing verleend in het kader van de Flora- en faunawet van wegen de aanwezigheid van een tweetal soorten orchideeën op de locatie van enkele turbines (FF/57C/2006/0299¹). De ontheffing is verleend op basis van onderzoek van Alterra (Koolstra 2006).

In deze quick scan wordt onderzocht of er voor het plaatsen van de twee turbines een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet nodig is en zo ja, of deze verleend kan worden.

1.2

HUIDIGE SITUATIE

In mei 2009 is in de Eemshaven Windpark Westereems officieel geopend. Het park bestaat uit 88 windturbines waarvan 52 van RWE. De windturbines hebben een capaciteit van 3 MW per stuk. De bestaande molens hebben een ashoogte van 98-100 meter en een rotordiameter 82-90 meter, wat neerkomt op een hoogste tiphoogte van 139-145 meter en een laagste rotorhoogte 55-57 meter.

Voor het huidige windpark is in 2007 een ontheffing verleend in het kader van de Flora- en faunawet (FF/57C/2006/0299). In die ontheffing is geoordeeld dat voor de gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis geen ontheffing benodigd is, en evenmin voor vogels. De reden hiervoor is dat er geen sprake is van doden of verwonden met voorwaardelijke opzet, en dat er geen effect te verwachten is op populatieniveau omdat de additionele sterfte minder zal zijn dan 1% van de jaarlijkse natuurlijke sterfte. De ontheffing is om die reden alleen verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis.

1.3

BOUW VAN TWEE TURBINES IN DE EEMSHAVEN

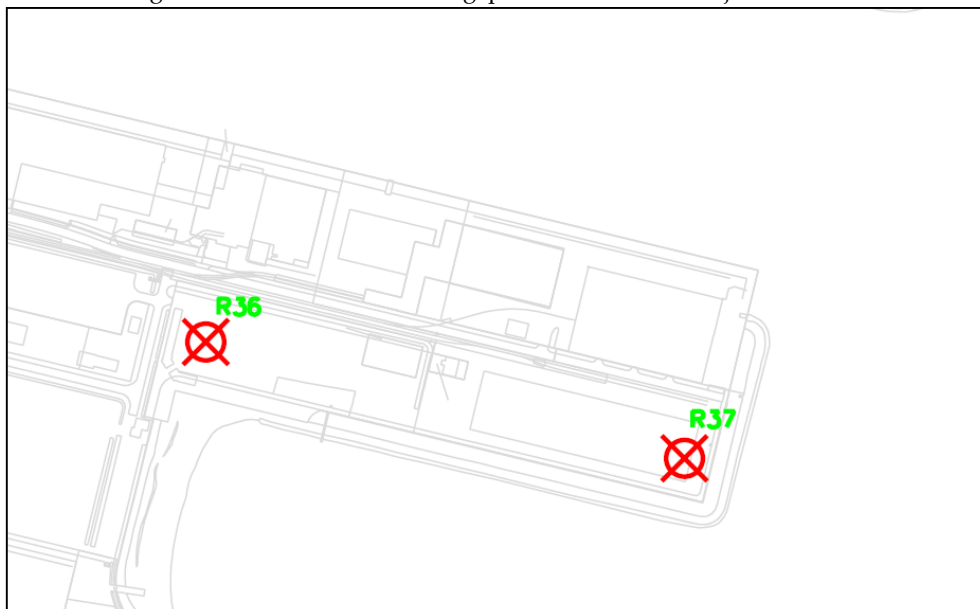
De twee te plaatsen windturbines zijn van het type REpower 6M. Deze windturbines zijn hoger dan de bestaande 3 MW windturbines. De REpower 6M heeft een ashoogte van 114 meter, een rotordiameter van 126 meter en een maximale tiphoogte van 177 meter. Het

¹ Zie Bijlage 2

laagste punt van de rotor bedraagt 51 meter. In de onderstaande afbeelding is de ligging van de turbines afgebeeld. De turbines worden geplaatst aan de noordzijde van de Emmahaven.

Afbeelding 1

Locatie van de twee nieuwe turbines

De kleurstelling van beide turbines zal gelijk zijn aan die van de bestaande turbines: licht grijs. Gezien de hoogte en locatie van de nieuwe turbines moeten ze worden uitgerust met hindernislichten voor de luchtvaartveiligheid. Het gaat volgens de daartoe geldende algemene regels om de volgende hindernislichten.

Dagperiode:

- Op het hoogste vaste punt van de windturbine een wit flitsend (20 – 60 flitsen per minuut) hindernislicht met een gemiddelde lichtintensiteit van 2.000 candela.

Nachtperiode:

- Op het hoogste vaste punt van de windturbine een rood flitsend (20 – 60 flitsen per minuut) hindernislicht met een gemiddelde lichtintensiteit van 2.000 candela.
- 45 en 90 meter onder het hoogste vaste punt van de windturbineconstructie rode vast brandende hindernislichten met een lage lichtintensiteit van 50 candela.

Alle hindernislichten moeten van rondom te zien zijn, wat betekent dat het nodig is om op de mast meerdere lichten aan te brengen. Daarom staat de Inspectie Verkeer en Waterstaat toe ook in de nachtperiode gebruik te maken van wit licht. Dit dient echter wel te flitsen. Continu brandend wit licht is niet toegestaan. Gezien de omringende windturbines kan het aantal lichten op de tussenniveaus worden terug gebracht. Het door de Inspectie goedgekeurde verlichtingsplan bestaat dan uit de volgende hindernislichten:

Dagperiode:

- Op het hoogste vaste punt van de windturbine een wit flitsend (20 – 60 flitsen per minuut) hindernislicht met een gemiddelde lichtintensiteit van 2.000 candela.

Nachtperiode:

- Op het hoogste vaste punt van de windturbine een wit flitsend (20 – 60 flitsen per minuut) hindernislicht met een gemiddelde lichtintensiteit van 2.000 candela.
- Circa 45 tot 52 meter onder het hoogste vaste punt van de windturbineconstructie rode vast brandende hindernislichten met een lage lichtintensiteit van 50 candela.

De turbines worden in onderdelen aangevoerd en ter plaatse met behulp van een kraan opgebouwd. De turbine komt op een onderheide betonnen fundering te staan.

De bouw van de twee turbines in de 6MW-klasse is een proefproject, in die zin dat het project informatie op moet leveren over met name de logistieke aspecten. Hoe groot moet de opstelplaats zijn, wat voor kranen zijn nodig, hoe komen de materialen of onderdelen op de locatie aan, etc. Deze informatie is bedoeld voor toekomstige realisatie van parken met windturbines van dit formaat. Bovendien wil de initiatiefnemer ervaring opdoen met de gemeentelijke coördinatieregeling voor andere projecten. Het project is geen proefproject in de zin dat de windturbines zelf getest zullen worden. De windturbines zijn gecertificeerd conform de Europese eisen die ook in Nederland gelden. In Duitsland en België is het type windturbine al in commercieel bedrijf.

1.4

WERKWIJZE QUICK SCAN

In deze quick scan wordt een inschatting gemaakt van de effecten van de twee nieuw te plaatsen windturbines. Deze effecten worden beoordeeld in het kader van de Flora- en faunawet. Voor zover daarvoor relevant wordt ook gebruik gemaakt van beschikbare kennis en gegevens met betrekking tot het bestaande windpark in de Eemshaven.

HOOFDSTUK 2 Juridisch kader

2.1 INLEIDING

De Flora- en faunawet regelt de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld (algemene verbodsbepalingen, artikelen 8 t/m 12). Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 2). Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren. In de Flora- en faunawet zijn de soortbeschermingsbepalingen uit de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn geïmplementeerd. De Flora- en faunawet heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. De interpretatie van de wet is in 2009 aangescherpt. Deze aanscherping is in onderstaande uitleg opgenomen.

2.2 ALGEMENE ZORGPLICHT

In het kader van de Flora- en faunawet geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, omdat hun bestaan op zichzelf waardevol is, zonder te kijken welk nut de dieren en planten voor de mens kunnen hebben. Dit wordt de intrinsieke waarde genoemd. Vanuit deze intrinsieke waarde is de algemene zorgplicht als vorm van “basisbescherming” opgenomen (artikel 2). Hierin staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Ook mag men het welzijn van dieren niet onnodig aantasten en dieren onnodig laten lijden. De algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Flora- en faunawet. Het is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd. Er bestaat geen wettelijke sanctie op overtreding. Wel kunnen activiteiten door de Algemene Inspectiedienst (AID) worden stilgelegd.

2.3 VERBODSBEPALINGEN

De algemene verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van inheemse planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, zijn een belangrijk onderdeel van de Flora- en faunawet. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante wettelijke bepalingen staan hieronder genoemd.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN FLORA - EN FAUNAWET (ARTIKELEN 8 T/M 12)

Artikel 8. Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10. Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11. Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12. Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

2.4

VRIJSTELLING EN ONTHEFFING

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van algemene verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling, wordt door het ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) goedkeuring gegeven aan de mitigerende maatregelen, of is het mogelijk ontheffing van de algemene verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Ten aanzien van de criteria die voor vrijstellingen en ontheffingen gelden, kunnen verschillende groepen soorten worden onderscheiden. Dit is uitgewerkt in het "Besluit van 28 november 2000 houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten", kortweg genoemd "Besluit vrijstelling". In de onderstaande tabel is uiteengezet welke regels uit dat Besluit volgen.

Tabel 1

Beschermingscategorieën
AMvB artikel 75 Flora- en
faunawet

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting
Tabel 1	Algemene soorten	Algemene vrijstelling van de verboden uit artikel 8 tot en met 12. Er geldt een zorgplicht.
Tabel 2	Overige soorten	Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
Tabel 3	Soorten van bijlage 1 van het Besluit Vrijstelling	Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: 1. Geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding; 2. Er geen andere bevredigende oplossing bestaat; 3. Er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.
Tabel 3	Soorten op Bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn	Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: 1. Geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding;

Categorie		Ontheffing of vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting
		2. Er geen andere bevredigende oplossing bestaat; 3. Er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang; Voor tabel 3 soorten die op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan vermeld kan op grond van jurisprudentie geen ontheffing worden verleend op grond van het belang "ruimtelijke ontwikkeling en inrichting". Voor tabel 3 soorten die in bijlage 1 bij het Besluit Vrijstelling staan vermeld, gold dit al op grond van het Besluit Vrijstelling.
Vogels	Alle vogels die van nature voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de EU	Ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen kan alleen verleend worden wanneer: 1. Geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding; 2. Er geen andere bevredigende oplossing bestaat; 3. Er sprake is van een belang dat is opgenomen in de Vogelrichtlijn. Die belangen zijn: - bescherming van flora en fauna; - veiligheid van luchtverkeer; - volksgezondheid en openbare veiligheid. Dit betekent dat voor het verstoren van broedende vogels, hun eieren of jongen slechts in uitzonderlijke gevallen ontheffing kan worden verleend voor een ruimtelijke ingreep, namelijk als voldaan is aan het bovenstaande. Voor sommige vogels geldt dat ook buiten het broedseizoen een ontheffing nodig is, omdat de nesten van deze vogels jaarrond zijn beschermd. In de praktijk betekent dit dat voor vogels gestreefd moet worden naar het voorkomen van het overtreden van verbodsbepalingen. In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen. Voor vogels met jaarrond beschermde nesten moet worden aangetoond dat er voldoende alternatieve nestgelegenheid is. Is dat niet het geval, dan moet, voor zover mogelijk, een alternatief nest worden aangeboden.

De vogels waarvan het nest jaarrond wordt beschermd onder artikel 11 van de Flora- en faunawet vormen de meest streng beschermde groep. Deze vogels zijn aangewezen in de "aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen" (2009) van het (thans:) ministerie van EL&I en staan opgesomd in tabel 2.2.

Tabel 2

Categorieën broedvogels

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Categorie 3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Categorie 4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of

Vogels	
	nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van een jaarrond beschermd nest een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck. Een deskundige dient dan vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden, of dat het mogelijk is te voorzien in een kunstmatig vervangend nest. Als dat kan, is geen ontheffing benodigd.

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk. Deze moet tijdens de uitwerking van zijn plannen of tijdens het plannen van werkzaamheden het volgende in kaart brengen:

- welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- heeft het realiseren van het plan of de uitvoering van geplande werkzaamheden gevolgen voor deze soorten?
- zijn deze gevolgen strijdig met de algemene verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- kunnen het plan of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden, of zodanig uitgevoerd worden dat de invloed op beschermde soorten verminderd of opgeheven wordt?
- is, om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten, vrijstelling mogelijk of ontheffing (ex artikel 75 van de Flora- en faunawet) van de verbodsbepalingen vereist?
- is er, op basis van een gedegen maatregelenpakket ter voorkoming van het overtreden van verbodsbepalingen, zicht op een beschikking van het ministerie van EL&I waarin goedkeuring wordt gegeven voor dit maatregelenpakket? (het ministerie hanteert in dergelijke gevallen de term "Positieve Afwijzing", eerder werd een ontheffing afgegeven)
- welke voorwaarden zijn verbonden aan vrijstellingen of ontheffingen en welke consequenties heeft dit voor de uitvoering van het plan?

2.5

FLORA- EN FAUNAWET EN ANDERE PROCEDURES

De toets van een ruimtelijk project aan de Flora- en faunawet, en de daaruit eventueel volgende ontheffingverlening, is een zelfstandige procedure. De bestemming van een terrein of de verlening van vergunningen laat onverlet dat een dergelijk plan in overeenstemming moet zijn met de Flora- en faunawet, om tot uitvoering gebracht te mogen worden.

2.6

RODE LIJSTSOORTEN

De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen actieve bescherming en passieve bescherming van soorten. De actieve bescherming gaat via Rode Lijsten (art. 7): Dit zijn lijsten waarvoor actief maatregelen genomen (kunnen) worden om leefgebieden en populaties in stand te houden. De passieve bescherming beschermt de soorten tegen "bedreigingen" van buiten. Hier spitst de Flora- en faunawet zich verder op toe via aanwijzing beschermde soorten, algemene verbodsbepalingen en vrijstellingen/ontheffingen. Al deze regelgeving geldt expliciet niet voor Rode Lijst-soorten die niet tevens als beschermde soort zijn aangewezen. De toetsing van plannen aan de Flora- en faunawet richt zich daarom altijd op de aangewezen beschermde soorten. Er is dus geen wettelijke basis voor de toetsing van Rode Lijstsoorten.

Bijna alle vogels en zoogdieren en alleamfibieën en reptielen zijn beschermd, dus ook de Rode Lijstsoorten. Daarnaast zijn veel van de beschermde soorten in de Flora- en faunawet tevens Rode Lijstsoort en noemt de Flora- en faunawet ook een beperkt aantal andere Rode Lijstsoorten (planten, vissen, insecten e.d.). Deze Rode Lijstsoorten worden dus in de toetsing meegenomen. Verder is Rode Lijst breder opgezet, o.a. voor vlinders, libellen, hommels, sprinkhanen, paddenstoelen, hogere planten en meer. De meeste van de soorten op die lijsten zijn niet beschermd op grond van de Flora- en faunawet.

HOOFDSTUK 3 Effecten

3.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk worden de effecten van de oprichting en het in werking hebben van de twee nieuwe turbines beschreven. Aangezien deze in de onmiddellijke nabijheid van een bestaand windpark worden geplaatst, wordt in deze beschrijving rekening gehouden met de beschikbare kennis en gegevens over de effecten van dat windpark. In het navolgende wordt ingegaan op de effecten op vogels, vleermuizen en vaatplanten. Ontheffingsplichtige overtredingen van de Flora- en faunawet voor andere soortgroepen kan worden uitgesloten op basis van de beschikbare kennis en gegevens over de effecten van het bestaande windpark.

3.2 VOGELS

3.2.1 MOGELIJK OPTREDENDE EFFECTEN

De twee nieuwe turbines zullen worden geplaatst op een industrieterrein. Het plaatsen en in werking hebben van de twee windturbines op deze locatie kan op verschillende manieren effect hebben op vogels:

- Aanlegfase:
 - verstoring door geluid van (met name) heiwerkzaamheden;
 - verstoring door aanwezigheid van mensen en machines.
- Gebruiksfase:
 - sterfte van vogels door aanvaringen;
 - verstoring broedende, rustende of foeragerende vogels .

Van deze mogelijke effecten kunnen effecten op broedende vogels al op voorhand met zekerheid worden uitgesloten. De bouwwerkzaamheden die een versturende invloed op (broedende) vogels kunnen hebben, worden niet tijdens het broedseizoen uitgevoerd of voor het broedseizoen aangevangen.

In het navolgende worden de effecten van het volgende beschreven:

- sterfte van vogels door aanvaringen;
- verstoring van rustende of foeragerende vogels in de bouwfase;
- verstoring van broedende vogels in de gebruiksfase;
- verstoring van rustende of foeragerende vogels in de gebruiksfase.

3.2.2

STERFTE VAN VOGELS DOOR AANVARINGEN

In het onderzoek ten behoeve van het bestaande windpark is berekend welke aantallen aanvaringsslachtoffers te verwachten zijn. Na ingebruikname van het park is een onderzoek naar de daadwerkelijke aantallen aanvaringsslachtoffers opgestart. Momenteel loopt dit onderzoek (uit gevoerd door Altenburg & Wymenga) nog. De eerste monitoringsresultaten laten geen grote afwijkingen zien ten opzichte van de voorspellingen. Doordat de nieuwe turbines hoger zijn en een grotere rotordiameter hebben kunnen de slachtoffergegevens van het huidige park niet 1-op-1 toegepast worden op de nieuwe turbines. Middels een wiskundig model (Tucker 1997) is het verschil in slachtofferkans tussen de bestaande turbines (Enercon E-82) en de nieuw te plaatsen turbines (REpower 6M) bepaald. Het aanvaringsmodel van Tucker bepaalt wat de kans is dat een vogel die zonder uit te wijken door het rotoroppervlak van een turbine vliegt daadwerkelijk wordt geraakt. Dit wordt bepaald door de vliegsnelheid en -richting van de vogel en de draaisnelheid van de turbine. Uit de modelberekeningen blijkt dat de trefkans bij de REpower 6M aanzienlijk lager ligt dan bij de Enercon E-82. De slachtofferkans bij de E-82 bedraagt 8,9%, bij de REpower 6M 5,3%. Dit komt doordat de draaisnelheid van de REpower 6M lager is dan de draaisnelheid van de Enercon E-82. Om eventuele onzekerheden in het model af te dekken, wordt bij de schatting van het aantal te verwachten slachtoffers van beide nieuwe turbines uitgegaan van een slachtofferkans die gelijk is aan die van de E-82.

Doordat de rotor van de REpower 6M hoger is opgehangen ten opzichte van de E-82 (laagste tiphoogte 72 meter in plaats van 54 meter) neemt het risico voor sommige soorten toe, maar voor andere soorten is deze juist lager. Door de lagere slachtofferkans van de 6M turbine is het effect vergelijkbaar met of lager dan bij de E-82 turbine.

Voor vogels die voornamelijk laag over de Eemshaven vliegen, neemt het risico op aanvaring af naarmate het laagste punt dat de rotor bereikt hoger is. Dit geldt vooral voor de lokale vliegbewegingen door het Eemshaventerrein heen. Omdat dit verplaatsingen over korte afstand zijn, blijven de vogels laag vliegen en neemt het slachtoffer risico bij een grotere rotorhoogte af. Voor overvliegende groepen vogels (slaap- en foerageertrek, seizoenstrek) die zicht over grotere afstanden verplaatsen is het verschil in rotorhoogte relevant. Daarop wordt even verderop ingegaan.

Gezien de hoogte van de nieuwe turbines dienen deze te worden voorzien van hindernislichten in het kader van de luchtvaartveiligheid. Door witte flitslichten te gebruiken wordt aantrekking van vogels voorkomen. Wit licht trekt minder vogels aan dan rood licht (Poot et al 2008). Op de paal mogen alleen continu brandende rode lichten gebruikt worden. Doordat er slechts twee rode lichten worden geplaatst op een verlicht industrieterrein, in combinatie met de geringe lichtsterkte van slechts 50 candela, zal er geen sprake zijn van een aantrekkende werking. Verder mag de verlichting in het horizontale vlak worden afgeschermd, waardoor de zichtbaarheid voor lager vliegende en zich op de grond bevindende vogels minimaal is. De hindernisverlichting zal op deze wijze geen aantrekkende werking op vogels hebben, en dus niet zorgen voor een verhoogde slachtofferkans.

Lokale vliegbewegingen

Er vinden ter plaatse van de locatie van de turbines weinig lokale vliegbewegingen plaats. De locatie ligt niet op een vliegroute tussen slaap-, foerageer- of rustgebieden of hoogwatervluchtplaats. Rondom de turbinelocatie liggen geen plaatsen waar vogels kunnen rusten of foerageren. Er zullen zeker niet meer vliegbewegingen plaatsvinden dan gemiddeld in het park. Het aantal slachtoffers per turbine per jaar kan dus (als worst case benadering) worden toegepast op de twee nieuw te bouwen turbines. Dit betekent dat het aantal slachtoffers met 2,3% toe zal nemen ten opzichte van het aantal slachtoffers van het bestaande windpark (90 versus 88 turbines).

Regionale vliegbewegingen (inclusief seizoenstrek)

De vliegbewegingen over het park vinden op grotere hoogte plaats, waardoor de grotere rotorhoogte tot meer slachtoffers zou kunnen leiden. Overdag zullen de vogels de hogere turbines waarnemen en ontwijken. 's Nachts en bij slecht zicht ontstaan er risico's. De vlieghoogten tijdens de vogeltrek zijn bekend, en vastgelegd in hoogteklassen. Beide typen turbines vallen in de zelfde hoogteklassen (50 – 100 en 100 – 200 meter) waarin de vlieghoogtes zijn vastgelegd. Deze gegevens kunnen daardoor niet gebruikt worden om de (eventueel afwijkende) slachtofferkans van de nieuwe turbines te bepalen. Ten opzichte van het vlieghoogtebereik van trekkende vogels (enkele meters tot enkele kilometers) is het verschil in rotorhoogte van de bestaande en nieuwe turbines ook zeer beperkt. Het gaat bij de trekvogels overigens overwegend om kleine zangvogels. Tegen de achtergrond van de conclusies, die ten aanzien van het bestaande windpark zijn getrokken, kan met betrekking tot de twee nieuwe turbines geconcludeerd worden dat het toegevoegde effect (in de zin van aanvaringsslachtoffers) zeer beperkt is en niet zal leiden tot een zodanige toename van het aantal slachtoffers dat een effect op populatieniveau merkbaar zal zijn.

3.2.3

VERSTORING VAN RUSTENDE OF FOERAGERENDE VOGELS IN DE BOUWFASE

Geluidscontouren

Er is geen geluidsmodellering uitgevoerd voor het bepalen van de geluidscontour die tijdens de heiwerkzaamheden ontstaat. Deze is echter wel rekenkundig bepaald zonder daarvoor een computermodel te gebruiken. Uitgaande van een heiblok met een bronniveau van 126 dB(A) zijn de optredende geluidsniveaus weergegeven in Tabel 3. Dit komt neer op gedempt heien.

Tabel 3

De relatie tussen afstand (m) tot de heistelling en de berekende te verwachten geluidsniveaus bij heiwerkzaamheden (Gegevens Peutz, 2006).

Afstand tot heistelling (m)	L _{eq} over dagperiode
15	84
30	78
60	72
120	66
240	60
480	54
960	48
1920	42

Over het algemeen wordt voor rustende en foeragerende vogels een drempelwaarde voor verstoring aangehouden van 47 - 50 dB(A), wat neerkomt op een verstoringzone van ongeveer 1000 meter rondom de heistelling. Aangezien er echter gedempt wordt geheid, en daarmee zorgvuldig gehandeld, is er geen sprake van opzettelijk verontrusten en daarmee geen sprake van overtreding van art. 10 van de Flora- en faunawet.

3.2.4 VERSTORING VAN BROEDENDE VOGELS IN DE GEBRUIKSFASE

Uit diverse onderzoeken (Everaert, 2008; Witte en Van Lieshout, 2003; Langston & Pullan, 2003) blijkt dat broedende vogels geen hinder ondervinden van windturbines. De sterns die op het dak van Sealane Coldstorage broeden, zullen zeker niet verstoord worden door de twee turbines.

3.2.5 VERSTORING VAN RUSTENDE OF FOERAGERENDE VOGELS IN DE GEBRUIKSFASE

De omgeving van de locaties voor de turbines is ongeschikt –en wordt ook niet gebruikt- als rust- of foerageergebied voor vogels. Verstoring van rustende en/of foeragerende vogels is daardoor evenmin aan de orde.

3.3 VLEERMUIZEN

De gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis kunnen in het Eemshavengebied voorkomen. Er zijn echter geen vaste verblijfsplaatsen en de geschiktheid als foerageergebied is zeer beperkt. Het gebied vormt daarom een marginaal leefgebied voor deze soorten.

3.3.1 MOGELIJK OPTREDENDE EFFECTEN

De twee nieuwe turbines zullen binnen een bestaand windmolenpark op een industrieterrein worden geplaatst. Het plaatsen en in werking hebben van de twee windturbines op deze locatie kan op verschillende manieren effect hebben op vleermuizen:

- Aanlegfase:
 - verstoring door licht tijdens de bouwwerkzaamheden;
- Gebruiksfase:
 - sterfte van vleermuizen door aanvaringen;
 - verstoring van vleermuizen door de hindernislichten;

3.3.2 VERSTORING DOOR LICHT TIJDENS DE BOUWWERKZAAMHEDEN

Tijdens de bouwwerkzaamheden zal in de vroege ochtend en late middag noodzakelijk worden gewerkt met kunstlicht. Sommige vleermuissoorten ondervinden hinder van kunstlicht. De twee soorten die in het Eemshavengebied voorkomen jagen beide ook rondom kunstlicht, waarbij ze foerageren op de insecten die door dit licht aangetrokken worden. Beide ondervinden wel hinder van verlichting op de route tussen verblijfsplaats en foerageergebied. De locatie van de twee turbines ligt echter niet op zo'n route.

3.3.3

STERFTE VAN VLEERMUIZEN DOOR AANVARINGEN

Vleermuizen kunnen sterven doordat ze geraakt worden door de draaiende rotor, of door de luchtdrukverschillen waaraan ze worden blootgesteld als ze in het zog van de rotor terecht komen. In de studie ten behoeve van het bestaande windpark op de Eemshaven en de bijbehorende ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is onderbouwd dat het aantal slachtoffers zodanig laag zal zijn, dat een effect op de populatie kan worden uitgesloten. De twee nieuwe turbines hebben weliswaar een groter rotoroppervlak, maar een lagere draaisnelheid dan de turbines van het reeds aanwezige windpark. De slachtofferkans van beide typen turbines is daarom vergelijkbaar (zie ook paragraaf 3.2.2). Het plaatsen van twee extra turbines zal het totale aantal slachtoffers dus wel iets verhogen. Deze kleine verhoging van het aantal slachtoffers met hooguit enkele procenten zal echter niet leiden tot andere conclusies ten aanzien van het effect.

3.3.4

VERSTORING DOOR DE HINDERNISLICHTEN

Verlichting kan insecten en daarmee vleermuizen aantrekken. Dit geldt echter voor slechts een aantal soorten vleermuizen. De twee soorten die in de nabijheid van het plangebied voorkomen of voor kunnen komen (rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis) jagen beide rondom lampen. Het toplicht is relatief fel en kan insecten en daarmee de genoemde soorten vleermuizen aantrekken. Aangezien het licht echter niet continu brandt, maar een flitslicht is, zal de aantrekkende werking beperkt zijn. De aantrekkende werking van de verlichting op de paal is gering als gevolg van de lage lichtintensiteit. De verlichting in het havengebied is zeer sterk en alom aanwezig. In verhouding hiermee is de hindernisverlichting verwaarloosbaar en zal daardoor hoogstens in zeer beperkte mate vleermuizen aantrekken.

3.4

VAATPLANTEN

In het Eemshavengebied komen drie soorten orchideeën voor, de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis, die worden beschermd onder de Flora en faunawet en waarvoor voor het bestaande windpark ontheffing is verleend. Het terrein waar de drie nieuwe turbines komen te staan is verhard en geen geschikte groeiplaats voor deze soorten. Overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van deze soorten bij de bouw en de exploitatie van de twee nieuwe turbines is op voorhand uitgesloten.

3.5

CONCLUSIE

Op basis van het voorgaande en tegen de achtergrond van de verleende ontheffing ex. art. 75c van de Flora- en faunawet van het bestaande windpark wordt geconcludeerd dat voor het oprichten en in werking hebben van de twee nieuwe turbines, zoals beschreven in paragraaf 1.3, geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet benodigd is.

BIJLAGE 1

Literatuur

- Everaert, J. 2008. Effecten van windturbines op de fauna van Vlaanderen. INBO-rapport R.2008.44. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, België.
- Koolstra, B.J.H. 2006. Windpark Eemshaven, effectenstudie in het kader van de Flora- en faunawet. Alterra-rapport 515d. Alterra, Researchinstituut voor de groene ruimte, Wageningen (inclusief de aanvullingen op dit rapport).
- Langston, R.H.W. & Pullan, J.D. 2003. Wind farms and birds: an analysis of the effects of wind farms on birds, and guidance on environmental assessment criteria and site selection issues. Report written by Birdlife International on behalf of the Bern Convention. Council Europe Report T-PVS/ Inf.
- Poot, H., B.J. Ens, H. de Vries, M.A.H. Donners, M.R. Wernand & J.M. Marquenie 2008. Green light for nocturnally migrating birds. In: Ecology and Society 13(2): 47.
- Tucker, V.A. 1996. A mathematical model of bird collisions with wind turbine rotors. J. Solar Energy Engineering 118: 253-262.
- Witte, R.H., & S.M.J. van Lieshout 2003. Effecten van windturbines op vogels, Een overzicht van bestaande literatuur. Bureau Waardenburg, Culemborg.

BIJLAGE 2

Ontheffing windpark Westereems

Dienst Regelingen

Windpark Westereems B.V.
M.M. van 't Noordende
Postbus 619
8000 AM ZWOLLE

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
28 augustus 2006	06K0004913	ff75c.06.toek.0299.sw	4 april 2007
onderwerp		doorkiesnummer	bijlagen
ontheffing Flora- en faunawet		0800-22 333 22	1
artikel 75, lid 5			

Geachte heer Van 't Noordende,

Naar aanleiding van uw verzoek van 31 augustus 2006 met de aanvulling hierop van 5 maart 2007, geregistreerd onder aanvraagnummer FF/75C/2006/0299, om een ontheffing als bedoeld in artikel 75 van de Flora- en faunawet te krijgen, deel ik u het volgende mee.

Hierbij ontvangt u de ontheffing die u heeft aangevraagd, van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis.

De aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de (her)ontwikkeling van een windturbinepark in het Eemshavengebied en de aangrenzende Emmapolder. Bij dit project zijn vijf initiatiefnemers actief, waaronder Windpark Westereems B.V.. Het totale plan omvat 88 nieuwe turbines. Het deelproject 'Windpark Westereems B.V.' omvat de aanleg van 52 windturbines (ashoogte 86, 100 of 105 meter, rotordiameter 71, 82 of 90 meter). Het betreft vervanging van een aantal kleinere windturbines (ashoogte 24 of 30 meter, rotordiameter 26 of 30 meter) in de Eemshaven en Emmapolder en de aanleg van een nieuw cluster in de oostlob van de Eemshaven. Ontheffing wordt gevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis en van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 9 van de Flora- en faunawet voor wat betreft exemplaren van de gewone dwergvleermuis, rosse vleermuis en de vogelsoorten die vermeld staan in tabel 6 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Windpark Eemshaven, Ecologische gevolgen in het kader van de Flora- en faunawet'.

Overwegingen

Wettelijk kader

Beschermde soorten

De gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis zijn beschermde inheemse plantensoorten als bedoeld in artikel 3, lid 1, van de Flora- en faunawet.

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit
Dienst Regelingen

Burg. de Raadsingel 59
Postadres: Postbus 1191
3300 BD Dordrecht
Telefoon: 0800-22 333 22
Fax: 078-63 95 394

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
4 april 2007	ff75c.06.toek.0299.sw	2

De gewone dwergvleermuis en rosse vleermuis zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder a, van de Flora- en faunawet en zijn tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, diersoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. Vogels zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder b, van de Flora- en faunawet.

Verbodsbepalingen

Op grond van artikel 8 van de Flora- en faunawet is het verboden om beschermde inheemse plantensoorten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen. Op grond van artikel 9 van de Flora- en faunawet is het onder meer verboden om beschermde inheemse diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Ontheffing

Vleermuizen

U heeft ontheffing aangevraagd voor de gewone dwergvleermuis en de rosse vleermuis. Het plangebied vormt geen belangrijk leefgebied voor de meeste vleermuissoorten vanwege het grotendeels ontbreken van lijnvormige elementen en verblijfplaatsen. Van de gewone dwergvleermuis en de rosse vleermuis zijn geen vaste verblijfplaatsen aanwezig. Verstoring, beschadigen en/of vernieling van verblijfplaatsen is in het plangebied daarmee niet aan de orde. Foerageergebieden worden mogelijk minder geschikt door verstoring (geluid, verstoring echolocatiesignalen) door de windturbines. In de directe omgeving van het plangebied blijft voldoende habitat van dezelfde kwaliteit aanwezig. Het verstoren, beschadigen en vernielen van foerageerplaatsen en migratieroutes is enkel ontheffingsplichtig, wanneer zij van groot belang zijn voor het functioneren van een vaste rust- en verblijfplaats doordat er geen alternatieven zijn. Dat is bij de voorgenomen plannen naar verwachting niet het geval. Het in gebruik nemen van een windmolen valt op zichzelf niet onder de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Echter, effecten op de gunstige staat van instandhouding die optreden gedurende de gebruiksfase dienen wel in overweging te worden genomen. Vleermuissoorten van open terrein die op grotere hoogte vliegen, hebben de grootste kans om in botsing te komen met de rotorbladen. De meeste slachtoffers vallen onder migrerende individuen¹. Het is daarom mogelijk dat tijdens de migratie van rosse vleermuizen slachtoffers vallen onder deze soort. Dit zal waarschijnlijk beperkt zijn, omdat de migratieroute naar verwachting meer richting Dollard ligt. Een sterftepercentage van minder dan 1% per jaar van de natuurlijke sterfte binnen de populatie van een soort wordt gezien als een aanvaardbaar risico. Bij een dergelijk sterftepercentage is sprake van niet te voorkomen incidentele ongelukken. Naar verwachting zal bij het onderhavig project jaarlijks hooguit een relatief beperkt aantal vleermuizen het slachtoffer worden van de windturbines. Van het doden of verwonden met voorwaardelijke opzet is geen sprake. De effecten op de gewone dwergvleermuis zullen nog beperkter zijn, aangezien zij met name in de beschutting van opgaande vegetatie en bebouwing foerageren en migreren. Deze structuren zijn in het plangebied niet aanwezig. Ik acht een ontheffing voor de gewone dwergvleermuis en de rosse vleermuis dan ook niet nodig.

¹ Johnson et al, 2003: Mortality of bats at a large-scale wind power development at Buffalo Ridge, Minnesota

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
4 april 2007	ff75c.06.toek.0299.sw	3

Vogels

U geeft aan dat buiten het broedseizoen wordt gewerkt en dat voorkomen wordt dat vogels tot broeden komen. Om die reden zijn geen overtredingen van de Flora- en faunawet te verwachten. Ik wijs u erop dat voor het broedseizoen geen standaardperiode wordt gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De omgeving biedt voldoende alternatieven voor foeragerende en rustende vogels. Het in gebruik nemen van een windmolen valt op zichzelf niet onder de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Echter, effecten op de gunstige staat van instandhouding die optreden gedurende de gebruiksfase dienen wel in overweging te worden genomen. Trekvogels die binnendijs hun trekroute volgen, of vogels die binnendijs een rustplaats zoeken hebben kans om in botsing te komen met de rotorbladen. Vanwege de trekroute van grote aantallen vogelsoorten en het aanliggende wad-gebied is het mogelijk dat onder vogels slachtoffers gaan vallen. Naar schatting zal het aantal slachtoffers zich beperken tijdens de trekperiode. Daarnaast lijkt het aantal slachtoffers vrijwel geen relatie te hebben met de grootte van de windturbines. Verder vallen slachtoffers vooral onder lokale vogels en beperkt onder trekvogels². Omdat reeds een windturbinepark aanwezig is, zijn substantiële aantallen op voorhand niet te verwachten. Een sterftepercentage van minder dan 1% per jaar van de natuurlijke sterfte binnen de populatie van een soort wordt gezien als een aanvaardbaar risico. Bij een dergelijk sterftepercentage is sprake van niet te voorkomen incidentele ongelukken. Naar verwachting zal bij het onderhavig project jaarlijks hooguit een relatief beperkt aantal vogels het slachtoffer worden van de windturbines. Van het doden of verwonden met voorwaardelijke opzet is geen sprake. Ik acht een ontheffing voor vogels dan ook niet nodig.

Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Instandhouding van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis

De gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis komen voor in het plangebied. Het Eemshavengebied is een belangrijk gebied voor deze plantensoorten. De werklocaties zijn zeer beperkt ten opzichte van de bekende groeiplaatsen. In het Eemshavengebied zijn zones aangewezen waar de aanwezige orchideeën een plaats hebben dan wel krijgen. Het verplaatsen van de aanwezige exemplaren binnen het Eemshavengebied is geen optie. Geschikte locaties zijn reeds bezet door exemplaren van de genoemde orchideeën of locaties zullen in de komende tijd vanwege andere activiteiten verdwijnen. Het is daarom van belang dat aanwezige groeiplaatsen van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis waar mogelijk worden gevrijwaard van werkzaamheden door bijvoorbeeld het afzetten van de locaties. De gunstige staat van instandhouding van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de bovengenoemde maatregelen en volgens de overige in de ontheffing opgelegde voorwaarden.

² Onderzoek aan effecten van grote windturbines op vogels, uitgevoerd door Bureau Waardenburg en Alterra in opdracht van NUON Energy Sourcing in samenwerking met Vogelbescherming Nederland

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
4 april 2007	ff75c.06.toek.0299.sw	4

Zorgplicht

Voor de soorten waarvoor ik u ontheffing verleen, bent u gehouden aan de in de ontheffing opgenomen voorwaarden. Voor alle soorten echter, geldt de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet, die van toepassing is op zowel beschermde als onbeschermde dier- en plantensoorten, ongeacht vrijstelling of ontheffing. Op grond hiervan dient u zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te voorkomen.

Monitoring

Vanwege de locatie van het huidige windmolenpark en de uitbreiding daarvan in een trekroute van een groot aantal vogelsoorten is het niet te bepalen welke soorten vooral hinder zullen ondervinden van het windturbinepark. Daarom acht ik het van belang dat gedurende drie jaar na de aanleg monitoring plaatsvindt van de vogelslachtoffers door een daartoe gekwalificeerde organisatie. Ik verzoek u de resultaten daarvan jaarlijks in januari te rapporteren aan Dienst Regelingen.

Conclusie

Gelet op het voorgaande verleen ik u bijgaande ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet. Aan deze ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

De ontheffing en de voorwaarden treft u hierbij aan.

Bezwaar

Het kan zijn dat u het met deze beslissing niet eens bent. U kunt dan (net als andere belanghebbenden) binnen zes weken na de verzenddatum van deze brief, bezwaar maken. U doet dit door een brief te sturen aan Dienst Regelingen, afdeling Juridische Zaken, Postbus 1191, 3300 BD Dordrecht. Uw bezwaarschrift moet ten minste bevatten:

- uw naam en adres
- de vermelding: 'ontheffing artikel 75 Flora- en faunawet' en het aanvraagnummer
- een afschrift van deze brief
- de redenen van uw bezwaar
- de datum van uw bezwaarschrift
- uw handtekening

De Teammanager Juridische zaken van Dienst Regelingen zal namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit op het bezwaarschrift beslissen.

Als u iemand machtigt namens u bezwaar te maken, vergeet u dan niet een door u ondertekende machtigingsverklaring mee te sturen.

Gebiedenbescherming

Een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet treedt niet in de plaats van een passende beoordeling met betrekking tot de instandhouding van habitats (gebiedsaspect) die in dit geval mogelijk aan de orde is, daar de voorgenomen werkzaamheden plaatsvinden in of in de nabijheid van het Vogelrichtlijngebied 'Waddenzee'. Ook is een ontheffing geen indicatie voor de uitkomst van een eventuele toets Vogelrichtlijn.

Datum	Kenmerk	Vervolgblad
4 april 2007	ff75c.06.toek.0299.sw	5

Het soortenaspect - inclusief bijlage IV van de Habitatrichtlijn - is een onderwerp van de Flora- en faunawet, terwijl het gebiedsaspect expliciet aan de orde is bij de passende beoordeling conform Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Het gebiedsaspect van voornoemde Europese richtlijnen is geregeld in de hiertoe gewijzigde Natuurbeschermingswet.

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

Drs. ing. S.N.J. Vreeburg

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Naar aanleiding van het verzoek van de heer M.M. van 't Noordende
namens Windpark Westereems B.V., op 31 augustus 2006
met de aanvulling hierop van 5 maart 2007

gelet op artikel 75, lid 5 van de Flora- en faunawet

Verleent hierbij aan:	Windpark Westereems B.V.
Adres:	Dokter van Deenweg 1
Postcode en woonplaats:	8025 BP ZWOLLE
Voor het tijdvak van:	4 april 2007 tot en met 14 maart 2012

ONTHEFFING

FF/75C/2006/0299

Van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 8, van de Flora- en faunawet voor zover dit betreft het vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van de groeiplaats verwijderen van de gevlekte orchis (*Dactylorhiza maculata*), moeraswespenorchis (*Epipactis palustris*) en rietorchis (*Dactylorhiza majalis praetermissa*).

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor het project 'Windpark Westereems B.V.', gelegen in de gemeente Eemmond, één en ander zoals is weergegeven op de bij de ontheffingsaanvraag gevoegde kaart 'Windpark Eemshaven Aanvraag FF ontheffing Bijlage 3' d.d. 23 augustus 2006.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorwaarden verbonden:

Algemene voorwaarden

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. De ontheffing geldt alleen voor de uitvoering van de werkzaamheden, zoals vermeld in de projectomschrijving voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. Indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen noodzakelijk zijn, dient de ontheffinghouder onverwijld contact op te nemen met Dienst Regelingen.
4. Windpark Westereems B.V. (hierna te noemen: de ontheffinghouder) blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de strikte naleving van de voorwaarden van deze ontheffing. Ook voor de uitvoering, bekostiging en het beheer van deze maatregelen blijft de ontheffinghouder primair verantwoordelijk en aansprakelijk.
5. De ontheffinghouder kan organisaties of personen aanwijzen die middels een machtiging gebruik kunnen maken van deze ontheffing (gemachtigde). In dit geval dient deze een kopie van de verleende machtigingen aan Dienst Regelingen, Postbus 1191, 3300 BD Dordrecht te zenden. De machtigingen vermelden in ieder geval de volgende gegevens:
 - a. volledige naam, adres, woonplaats en geboortedatum van degene aan wie de machtiging is verleend;
 - b. soort(en) en eventuele aantallen waarvoor de machtiging geldt;
 - c. de handelingen die mogen worden verricht;
 - d. plaats(en) waar de handelingen mogen worden verricht;

- e. omschrijving kwalificaties m.b.t. kennis van de te machtigen persoon;
 - f. periode waarvoor de machtiging geldt.
- De gemachtigde dient zijn machtiging op eerste vordering te tonen aan de toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De gebruiker van deze ontheffing draagt bij het verrichten van de handelingen waarvoor de ontheffing verleend is deze ontheffing of een kopie ervan bij zich. Indien de gebruiker een gemachtigde is, dient zijn machtiging te zijn gehecht aan een kopie van deze ontheffing. De gebruiker van de ontheffing dient de ontheffing op eerste vordering te tonen aan een bevoegd toezichthouder of opsporingsambtenaar.

Specifieke voorwaarden

- 7. Voorafgaand aan de werkzaamheden dienen de groeiplaatsen van de gevlekte orchis, moeraswespenorchis en rietorchis te worden gemarkeerd. Op de plaatsen waar geen werkzaamheden worden verricht dient onnodige betreding voorkomen te worden. Waar mogelijk dienen de groeiplaatsen voor de werkzaamheden te worden afgeschermd, zodat verstoring tot het minimum wordt beperkt.
- 8. Bovenstaande maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige¹.

Overige voorwaarden

- 9. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorwaarden.
- 10. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorwaarden is Dienst Regelingen, Postbus 1191, 3300 BD Dordrecht.

Dordrecht, 4 april 2007

DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit,
voor deze,
de teammanager uitvoering Dienst Regelingen,

Drs. ing. S.N.J. Vreeburg

¹ Onder een ter zake kundige wordt verstaan een persoon die:

- Op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- Als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het netwerk Groene Bureaus en/of
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Das en Boom, VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, VOFF, SOVON, etc.)

Colofon

BOUW TWEE WINDTURBINES IN DE EEMSHAVEN

Quick scan Flora en faunawet

OPDRACHTGEVER:

RWE

STATUS:

Definitief

AUTEUR:

Beno Koolstra

GECONTROLEERD DOOR:

Deirdre Lagas

VRIJGEGEVEN DOOR:

Dolf Logemann

20 april 2011

075457612:E

ARCADIS NEDERLAND BV

Zendmastweg 19

Postbus 63

9400 AB Assen

Tel 0592 392 111

Fax 0592 353 112

www.arcadis.nl

Handelsregister 9036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.